

פרשת פקודי - תשס"ג

שרון ברקת

פרשת "פקודי" מסיימת את ספר שמות. בתחילת הפרשה אנו מקבלים תזכורת חוזרת לשמות העושים במלאכה. יש בכך לא רק משום מתן קרדיט ראוי, אלא גם חזרה לפסוק שנתן לספר כולו את שמו: "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִם אֵת יִצְקָב אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאוֹ" (שמות א, א). בין כל הגבורות, הנסים והדרמות הגדולות, חשוב לזכור ולהזכיר שמדובר באנשים, ויותר מכך – בבני אדם ייחודיים, כל אחד בעל שם משלו.

פרשת "פקודי" היא גם הראשונה בחודש אדר ב', ועכשיו באמת אפשר להרבות בשמחה. בשנה מעוברת אנחנו נזקקים לארבע הפרשיות המקופלות ומזווגות בשנה רגילה עם אחיותיהן (תמיד תהיתי מאיפה הגיע השם המופלא "תזריע-מצורע"...). השנה, לא רק לכל איש יש שם, גם לכל פרשה יש שבת...

הפרשה נפתחת בדו"ח חשבונאי: "אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁפַּחַת הָעֵדֻת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה..." (שמות לח, כא). המילה 'פקודים' משמעותה כאן חשבון או מנין, וסביר להניח שכיום היינו מכנים זאת 'דו"ח מבקר המשכן', הבודק מה נעשה בכל הכסף והזהב שנאסף על ידי העם. בהקשר זה ראוי לציין שתי נקודות (וההקשרים האקטואליים, כרגיל, על אחריות הקורא): ראשית, על אף שהמשאבים להקמת המשכן נתרמו על ידי העם (כלומר ניתנו מרצון ואינם משמשים השקעה או הלוואה שאחריה עוקבים לראות מהי התשואה או הריבית), לא רק שזה לא פוטר את משה מלתת דין וחשבון – זה אפילו מחייב אותו יותר. שנית, משה, שמונה כנאמן על ידי אלוהים: "כָּכֵל בְּיָתִי נֶאֱמָן הוּא" (במדבר יב, ז), הוא צריך לתת דין וחשבון לבני האדם? פרשת "פקודי" מלמדת שכן: נכון שכאשר הנאמנות אינה קיימת, שום דין וחשבון לא יחפה על כך, אבל הנאמנות כלפי אלוהים אינה מספיקה, והאדם צריך להיות נאמן גם בעיני עמו, חבריו וקהילתו, בדומה לצדק, שלא די שייעשה, הוא חייב גם להיראות.

הפרשה, וספר שמות כולו, מסתיימת בהכנסתו של המשכן לשימוש: "וַיִּכַּס הָעֲנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּכְבֹּד יְהוָה מִלְּאֵ אֶת הַמִּשְׁכָּן" (שמות מ, לד). המושג "כבוד ה'" הממלא את המשכן מקשה ומעורר שאלות תיאולוגיות רבות, שכן מילוי חלל הינה פעולה גשמית. ההסברים והפרשנויות למושג זה הינם רבים, ואת ההסבר האישי יוכל כל אחד מאתנו לתת בעת שאנו מזמרים את הפיוט 'לכה דודי', בשורה "כְּבוֹד יְהוָה עָלֶיךָ נִגְלָה".

וזה הזמן לפנות אל המקורות שמלווים את מחשבותי על פרשת השבוע:

לְכֹל אִישׁ יֵשׁ שָׁם

לְכֹל אִישׁ יֵשׁ שָׁם
 שְׁנַתָּן לוֹ אֶל־הַיָּם
 וְנִתְּנוּ לוֹ אֲבִיו וְאִמּוֹ
 לְכֹל אִישׁ יֵשׁ שָׁם
 שְׁנַתְּנוּ לוֹ קוֹמָתוֹ וְאֶפְן׃ חֵיוֹכוֹ
 וְנִתְּן לוֹ הָאָרֶיג
 לְכֹל אִישׁ יֵשׁ שָׁם
 שְׁנַתְּנוּ לוֹ הַהָרִים
 וְנִתְּנוּ לוֹ כְּתָלָיו
 לְכֹל אִישׁ יֵשׁ שָׁם
 שְׁנַתְּנוּ לוֹ הַמְּזֻלוֹת
 וְנִתְּנוּ לוֹ שְׁכָנָיו
 לְכֹל אִישׁ יֵשׁ שָׁם
 שְׁנַתְּנוּ לוֹ חֲטָאָיו
 וְנִתְּנָה לוֹ כְּמִיּהָתוֹ
 לְכֹל אִישׁ יֵשׁ שָׁם
 שְׁנַתְּנוּ לוֹ שׁוֹנְאָיו
 וְנִתְּנָה לוֹ אַהֲבָתוֹ
 לְכֹל אִישׁ יֵשׁ שָׁם
 שְׁנַתְּנוּ לוֹ חֲגָיו
 וְנִתְּנָה לוֹ מְלֶאכֶתוֹ
 לְכֹל אִישׁ יֵשׁ שָׁם
 שְׁנַתְּנוּ לוֹ תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה
 וְנִתְּן לוֹ עֲוֹנוֹ
 לְכֹל אִישׁ יֵשׁ שָׁם
 שְׁנַתָּן לוֹ הַיָּם
 וְנִתְּן לוֹ
 מוֹתוֹ.
 זלדה

יומיום

בבתים אחרים כל אחד מאיתנו חי סיפור אחר :
 בוקר עם קול טיפות של גשם,
 אחר צהריים עם צלצול חלונות ברוח -
 בלי לדעת שסופם אחד.
 אף שישנתי בלילה שבו לא ישנת,
 ימיך שנעלמו ממני
 נקבעו במתווה ענני השקיעה שראיתי.

שונטרן טניקאוה (משורר בן זמננו הנחשב היום למשורר הלאומי של יפן)

צִיּוֹר שֶׁל יְלָדִים

אֲז תִּבְּל הַיְתָה כְּמוֹ שֶׁהַיְלָדִים צִירוּהָ
 חֲרָצִיּוֹת שֶׁל זָהָב
 שְׁמָשׁוֹת קִטְנוֹת שֶׁל יְלָדוֹתַי
 לֵב מֵאֲהָב
 סוּסֵי הַלְּבָן רָעָה בְּדָשָׁא
 דְּבוּרִים אָרוֹ דְּבִשׁ
 יְלָדִים לְכָדוֹ פִּרְפֹּר בְּרֶשֶׁת
 וְתִבְּל כְּמוֹ שֶׁהַיְלָדִים צִירוּהָ
 לְמַעַלָּה לְבָן שֶׁל רוּחַ
 מִתַּחַת לְרוּחַ – שְׁמַיִם פְּרָחִים וְאֲדָמָה
 חַיּוֹת שְׂרָשִׁים מֵיָם
 לְמִטָּה מֵהֶם קוֹ.
 מָה רוֹאִים אַחֲרָיו ?
 שׁוֹב מִתְּחִילָה הָרוּחַ
 שְׁמַיִם פְּרָחִים אֲדָמָה
 חֲרָצִיּוֹת שֶׁל זָהָב
 אַחֲר-כֵּן קִיץ
 אַחֲר-כֵּן סָתוּ.
 אַחֲר-כֵּן ... אֲבָא, נְגַמֵּר לִי הַדָּף.

נתן יונתן